

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

МЕЛЬНИК Л.Ю. *к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту*

Уманський національний університет садівництва

Анотація. У статті розглянуто особливості обліку, нарахування та сплати єдиного соціального внеску суб'єктами малого підприємництва. Узагальнено порядок нарахування та сплати єдиного соціального внеску на загальній та спрощеній системах оподаткування, обліку та звітності фізичними-особами підприємцями.

Ключові слова: *єдиний соціальний внесок, загальна система оподаткування, спрощена система оподаткування, мінімальний страховий внесок.*

Постановка проблеми. Сьогодні система загальнообов'язкового державного соціального страхування є недосконалою, характеризується громіздкістю законодавчих актів, постійною зміною ставок відрахувань у державні фонди соціального страхування, частою зміною форм звітних документів та порядку їх заповнення, обтяжливою для фізичних-осіб підприємців. Проте від ефективної роботи системи соціального страхування залежить соціальна захищеність мільйонів громадян, гарантована Конституцією України. Чинна система загальнодержавного соціального страхування на сьогодні.

Розрахунки з оплати праці та за обов'язковим страхуванням є окремим об'єктом бухгалтерського та податкового обліку підприємств. Від існуючого порядку стягнення зборів значним чином залежать витрати часу бухгалтерської служби. Аналіз публікацій дає підстави стверджувати про те, що дослідженням питання порядку справляння ЄСВ присвячені роботи таких вчених: В.П. Завгороднього, В.Я. Савченко, М.Я. Дем'яненка, Ф.Ф. Бутиця та ін. Проте і в монографіях і в періодичних виданнях питання розрахунків з оплати праці і

соціальних виплат, як правило, розглядаються окремо. Разом з тим, практика вимагає комплексного підходу до вирішення проблеми удосконалення механізмів сплати ЄСВ в сучасних умовах господарювання.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкриття сутності, особливостей обліку, нарахування та сплати єдиного соціального внеску суб'єктами малого підприємництва України на загальній та спрощеній системах оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порядок обчислення, методика нарахування та документальний облік розрахунків підприємств із соціальними фондами регулюється Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.

Фізичні особи-підприємці, які використовують як загальну, так і спрощену систему оподаткування, є платниками ЄСВ. На відміну від спрощеної системи оподаткування, де від сплати ЄСВ звільняються підприємці-пенсіонери за віком або підприємці-інваліди (особи, які отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу), підприємець-пенсіонер (або інвалід) на загальній системі під таке звільнення не підпадає.

Законом про ЄСВ не передбачено звільнення фізичних осіб-підприємців, які є одночасно найманими працівниками на підприємстві, в установі або організації, від сплати єдиного внеску, тому такі підприємці зобов'язані сплачу єдиний внесок на загальних підставах.

Ставка ЄСВ встановлюється у відсотках. Для підприємців на спрощеній та загальній системах вона становить 34,7% від бази нарахування ЄСВ.

Але вона не є єдиною. Адже така ставка дає ФОП статус особи, застрахованої лише у ПФУ та ФСС з безробіття. Якщо ж ФОП хоче бути застрахованим і в інших державних соціальних фондах, він може обрати більшу ставку ЄСВ:

36,6% – щоб бути застрахованим у ПФУ, ФСС з безробіття та ФСС з ТВП;

36,21% – щоб бути застрахованим у ПФУ, ФСС з безробіття та ФСС НВВ;

38,11% – щоб застрахуватися у всіх фондах державного соціального страхування.

Нарахування ЄСВ підприємцем на спрощеній системі оподаткування, на відміну від підприємців на загальній системі оподаткування, де базою є сума доходу, яка оподатковується ПДФО, здійснюється на суми, які платник ЄП визначає самостійно. Але потрібно пам'ятати про обмеження, встановлені Законом про ЄСВ. Місячна мінімальна сума єдиного внеску станом на 1.01.2014 року становить – 422,65 грн (1218,00 x 34,7%), а розмір максимальної бази нарахування для ЄСВ на 01.01.2014 року становить – 20706,00 грн. (17. x 1218)

«Спрощенці» сплачують ЄСВ за періоди, в яких вони були платниками ЄП, незалежно від того, чи провадили вони фактично у цей період підприємницьку діяльність. ЄСВ сплачується підприємцями на загальній системі оподаткування від суми чистого доходу і якщо підприємець на загальній системі у поточному році не отримав чистого оподаткованого доходу від підприємницької діяльності або не здійснював підприємницької діяльності, бази для сплати ЄСВ немає.

Фізична-особа підприємець на загальній системі може самостійно обрати, як йому сплачувати ЄСВ – авансом щоквартально (причому в будь-які терміни і в будь-якій пропорції) чи за наслідками звітного року. Відповідальність за несплату авансових платежів для ФОП на загальній системі не передбачена. ЄСВ сплачується підприємцями -спрощенцями за календарний квартал, до 20-го числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачується ЄСВ.

Окрема мова про приватних підприємців першої та другої груп єдиного податку, які не використовують працю найманих працівників. Адже Податковим кодексом визначено, що вони можуть бути звільнені від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтвердженої копією листка (листків) непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів. Проте пільг щодо сплати єдиного внеску такими підприємцями на час відпустки та за

період хвороби Законом про ЄСВ не передбачено, тобто вони зобов'язані сплачувати цей платіж у зазначений період.

Особливості нарахування та перерахування єдиного соціального внеску узагальнено в (табл. 1.)

1. Особливості нарахування та сплати єдиного соціального внеску у приватних підприємців

Характеристики	Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування
Ставка ЄСВ на обов'язкове страхування	34,7 %	34,7 %
База нарахування ЄСВ	сума доходу, що оподатковується ПДФО	визначається самостійно, але не менше розміру мінімальної заробітної плати та не більше 17 прожиткових мінімумів
База сплати ЄСВ	якщо не здійснювалась підприємницька діяльність, то бази для сплати ЄСВ немає	сплачують ЄСВ за періоди в яких були платниками ЄП
Мінімальний страховий внесок на 01.01.2014 р.	$1218 * 34,7 \% = 422,65$ грн.	$1218 * 34,7 \% = 422,65$ грн.
Максимальна межа нарахування ЄСВ на 01.01.2014 р.	$1218 * 17 = 20706$ грн.	$1218 * 17 = 20706$ грн.
Період сплати ЄСВ	до 10 лютого наступного за звітним роком або авансовими платежами щоквартально	до 20-числа місяця наступного за звітним

Звітним періодом, за який платники єдиного внеску, у тому числі, які обрали спрощену систему оподаткування, є календарний рік. Якщо підприємець протягом року змінює місце проживання (поза межами територіального обслуговування органу доходів і зборів, в якому він перебував на обліку), Звіт за цей звітний період (з першого до останнього календарного числа звітного періоду) подається до органу доходів і зборів за новим місцем взяття на облік.

Підприємці на загальній та на спрощеній системі оподаткування формують та подають Звіт самі за себе один раз на рік до 10 лютого року, наступного за звітним. Підприємці на загальній системі незалежно від того, чи здійснювали

вони підприємницьку діяльність складають за формою додатка 5 до Порядку №454, заповнюється таблиця 1, а «спрощенець» – таблицю 2.

Якщо протягом звітного року підприємець змінював систему оподаткування (переходив із загальної системи оподаткування на спрощену та навпаки), потрібно врахувати вимоги п. 4.18 Порядку №454. У такому разі підприємець формує та подає один Звіт, який включає одночасно дві таблиці: таблицю 1 (де наводяться відомості про отримані доходи під час перебування протягом звітного року на загальній системі оподаткування) та таблицю 2 (де наводяться відомості про отримані доходи під час перебування протягом звітного року на спрощеній системі оподаткування) додатка 5 до Порядку № 454.

У разі несвоєчасної сплати або сплати не в повному обсязі ЄСВ до платника, як на загальній так і на спрощеній системах оподаткування застосовуються фінансові санкції – штраф становить 10 % від своєчасно не сплачених сум. На суму недоїмки нараховується пеня з розрахунку 0,1 % суми недоплати за кожен день прострочення платежу.

Отже, якщо у подальшому врахувати всі недоліки в існуючому законодавстві та здійснити більш раціональні зміни в законодавстві, ЄСВ буде саме тим чинником, який сприятиме розвитку суб'єкта малого підприємництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI // www.zakon.rada.gov.ua
2. Бабіч В. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності в Податковому Кодексі України / В. Бабіч, А. Поддєрьогін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 4. – С.40-45.
3. Водоп'янова О. Єдиний внесок у ФОП на загальній системі / О. Водоп'янова // Дебет-Кредит. – 2013. – № 46. – С.16-19

4. Водоп'янова О. Сплата ЄСВ підприємцем – платником ЄП / О. Водоп'янова // Дебет-Кредит. – 2013. – № 46. – С.36-37

5. Жадько К. С. Основні положення обліку і контролю єдиного соціального внеску (ЄСВ) / К. С. Жадько, Ткаченко О. С. // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – №1. – С. 164-167.

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА ЕДИНОГО СОЦИАЛЬНОГО ВЗНОСА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАЛОГО БИЗНЕСА

Аннотация. В статье рассмотрены особенности учета, начисления и уплаты единого социального взноса субъектами малого предпринимательства. Обобщенно порядок начисления и уплаты единого социального взноса на общей и упрощенной системах налогообложения, учета и отчетности, физическими-лицами предпринимателями.

Ключевые слова: единый социальный взнос, общая система налогообложения, упрощенная система налогообложения, минимальный страховой взнос.

FEATURES OF ACCOUNT OF SINGLE SOCIAL PAYMENT ON ENTERPRISES OF SMALL BUSINESS

Annotation. The features of account, extra charge and payment of single social payment small business entities are considered in the article. Generalized order of extra charge and payment of single social payment on the general and simplified systems of taxation, account and accounting, by private persons by businessmen.

Keywords: single social payment, general system of taxation, simplified system of taxation, minimum insurance payment.